

Remissvar AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Fackförbundet SRAT vill lämna remissvar över "Färdplan för Sverige".

För lite fokus på människans roll i teknikutvecklingen

SRAT delar bilden att Sverige har halkat efter i AI-utvecklingen och blivit alltför beroende av amerikansk teknik. Men AI-kommissionen fokuserar för mycket på att det är bråttom att komma i kapp. AI-kommissionen har inte analyserat vad det övergripande syftet med AI ska vara eller vad tekniken ska tillföra, göra eller förändra.

SRAT saknar en problematisering av vad AI inte kan åstadkomma. Det är människor som ska utveckla den nya tekniken och hantera den strukturomvandling som sker i samhället. AI-kommissionen har för ensidigt beskrivit vikten av snabb teknikutveckling, men beskriver inte vad som kommer att behövas hanteras av mänsklig kontroll och kompetens. Verksamhetsproffs kan bäst bedöma vad AI kan utveckla och avgöra vilka kontrollfunktioner som behövs.

Avsaknad av ett arbetsmarknadsperspektiv

SRAT håller med AI-kommissionen om att automatisering kommer att ge fördelar på samhällsnivå. SRAT är övertygade om att fackförbund och arbetsgivarorganisationer bör spela en avgörande roll för att hantera konsekvenser och möjligheter, eftersom det är troligt att arbetsmarknaden och många yrken kommer att förändras. Sverige är ett land som har klarat sig väl ekonomiskt i tidigare strukturomvandlingar, mycket tack vare den svenska arbetsmarknadsmodellen.

SRAT beklagar att AI-kommissionen inte närmare har beskrivit hur arbetsmarknadens parter kan bidra till att hantera den väntade strukturomvandlingen på arbetsmarknaden. Förslaget om att regeringen bör bjuda in arbetsmarknadens parter till en gemensam diskussion om är för snävt definierat. Det räcker inte med en diskussion om problem som kan uppstå till följd av AI – det är för tandlöst för att möta de väntade förändringarna på arbetsmarknaden.

Förslaget om kunskapslyft är bra men missar målet

SRAT instämmer i idén om ett kunskapslyft, men AI-kommissionens förslag är otillräckliga. Enbart fortbildning via bibliotek eller folkbildningen kommer inte att ge alla grundläggande kunskaper om AI-tekniken. Det är nödvändigt att också arbetsgivare tar ett ansvar för

kompetensutvecklingen. Idag är många organisationer underbemannade och det ekonomiska utrymmet för anställdas kompetensutveckling är litet. SRAT menar att det behövs ytterligare åtgärder och resurser för att också arbetsplatser ska vara en arena för ett kunskapslyft om AI. Ambitionen bör vara högt ställd, så att alla kan dra nytta av AI i vardagen och inte bara delta i samtal om tekniken.

AI-utveckling kan inte ske uppifrån och ned

SRAT ser stora risker med att låta särskilda projekt eller en tillfällig task force vara ansvariga för teknikutvecklingen. Vi tycker att AI-kommissionen har ett alltför snävt ovanifrånperspektiv på teknisk utveckling. Stora AI-projekt bör inte ensidigt hanteras uppifrån eller utifrån. Resultatet riskerar att bli sämre om bara tekniska experter och AI-specialister ska ansvara för utvecklings- och omvandlingsarbete.

Om AI ska ge verksamhetsnytta behöver tekniken utvecklas i nära samverkan med medarbetare, som vet vilka problem som behöver lösas. Anställda är experterna som har djupast kunskap om hur verksamheten fungerar. Annars finns risken för att teknikutvecklingen går snett och blir kostsam. Flera exempel finns på när kommuner och andra organisationer tvingats backa ur större projekt. Det har ofta skett på grund av att verksamhetsansvariga och tilltänkta användare haft begränsad makt i arbetet med nya system och teknikutveckling. SRAT vill understryka att AI-utveckling inte bara kan ske uppifrån och ner.

SRAT saknar en genomarbetad riskanalys

AI-kommissionen menar att det behövs regelförenklingar och en uppluckrad lagstiftning när det gäller sekretess. GDPR-hanteringen i Sverige får också genomgående kritik av AI-kommissionen.

SRAT anser att personlig integritet och risker för spridning av känsliga personuppgifter är en fråga som behöver hanteras och bedömas med försiktighet och i god demokratisk ordning. SRAT avvisar förslaget om ett paradigmskifte när det gäller sekretesslagstiftningen. Vi tror att det vore förenat med stora risker för integritetskränkningar om sekretess vore undantag snarare än regel. SRAT är kritiska till att AI-kommissionen inte gör någon genomarbetad riskanalys när det gäller hanteringen av hälsodata, personsekretess eller GDPR.

Fackförbundet SRAT

Magnus Nordström
Förbundsordförande

